

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt VIII. Cur Lutherus huiusmodi opiniones docuerit, & praesertim inter eas quaedam adeò incredibilia; & tamen assecclas nactus sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

1518.
* Lutheri
Operum
Tom. I.

At verò glifcebat Romæ indignatio contra Lutherum, ex nuntiis de glifcentibus in Germania eius erroribus. * Propofuerat ille in Vniuerfitate Heydelbergenfi, priufquam Romam acciretur, aliquot ab eo nuncupata *Paradoxa*, appofito ad ea confirmanda tractatu.

Affirmabat illic: Humana opera omnia effe peccata lethalia; folumque venialia euadere, fi fiant cum metu ne fint lethalia.

Solam Fidem ad falutem fufficere.

Post peccatum Adami nullas in homine remanere reliquias liberi arbitrij.

Voluntatem nihil operari in bonis actibus, fed folùm exercere ministerium caufæ *Materialis*, vt dicunt, & *Paffiua* in iis excipiendis, non verò eos producere; atque idem ante Adami peccatum eueniffe.

Quæ opinationes ex ipfius Lutheri confeffione aded enormes vifæ funt, vt rifum fæpius in corona excitauerint. Fuit etiam ibi qui diceret, fi ruflici eas propofitiones audirent, haud fanè fe à iactu lapidum abftinerent. Sub idem tempus, per effrenatam obloquendi licentiam, eft debacchatus in ea quæ apud Philofophos maximæ funt reuerentiæ, pluribus pofitionibus productis tam genericis quàm peculiaribus, in fummum Aristotelis eiuſque doctrinæ contemptum, Anaxagoræ, Pythagoræ, ac Platonis placitis antepofitis.

C A P V T VIII.

Cur Lutherus huiusmodi opiniones docuerit, & præfertim inter eas quedam aded incredibilia; & tamen affectus nactus fit.

IAm verò fi hæ opiniones de Luthero narrarentur, non autem in ipfius voluminibus palàm effent, eas equidem vel amplificatio- nes, vel malignas interpretationes, vt crebrò affolet, æmulorum putarem. Sed cùm eas iterùm atque iterùm ille pronuntiarit, ac diu fuftinuerit, mirum fanè videtur, quo pacto ipfe non agnouerit falſas, & aliis perfuaferit pro veris. Verumtamen, fi rem intimè perferutemur, deprehendemus, vbi fic primò exilire cœpit, aliam nequiuiffe viam inſiſtere, quæ duceret quò inhiabat. Me non latet, quandoque Scriptores ſibi fingere myſteria & prouida confilia, in eo quod reapſe cæci caſus fortuitum opus fuit; nec pro certo affirmauerim, non idem mihi euenturum in ſequenti coniectura. Quòd ſi ex vna parte debilium ingeniorum eſt, ſibi ſuadere, cunctas mortalium actiones altiffimum ſibi finem præfigere; quemadmodum

modum ferè oculi, siue ex infirmitate siue ex tenebris, ad obuia quæque, quamuis parua, quasi ad grande quiddam expauescunt: ex altera nos docet Natura, vbi obseruatur actionum ordo consentaneus operi ab iis effectu, existimandum nobis, earum artificem fuisse consilium. Quapropter si fortè aberrauero, non ideo temerè agam in exponenda textura Lutheri, quæ mihi visa est deprehendi in eius licitijs, ad telam, quam contextam videmus, consueiendam.

2 Erat ille, vti diximus, appetens non tam veri quàm noui. Cœpitque aliquid nouare in ea materia, quò motus animi hominem compulit, suorumque domesticorum fauor impulit. Conatus itaque Indulgentiarum venerationem abiicere, quamdam reperit opinionem à S. Thoma confutatam; earum nempe vtilitatem in eo solùm sitam, quòd Canonicas pœnas remittant. Et quoniam S. Doctor hinc vt absurdum deducit; Si hoc ita foret, Indulgentias damno futuras, quippe quòd pœnæ canonicæ nihil aliud erant, nisi medicamenta; vnde ab iis soluere peccatores, perinde esset, ac soluere ægrotos à suscipienda medela: libenter Lutherus hanc sententiam arripuit, quò eandem consecutionem concederet, ob cuius falsitatem S. Thomas eam refellit; vtriusque animis ad opposita e regione spectantibus, cum hic studeret defendere, ille impugnare commodum, quòd fideles sperant ex Indulgentiis sibi decerpendum. Haud tamen audebat vaser ita derepentè Indulgentias omnino contemnere: ideo alteram simul sustinendam sibi suscepit opinionem, afferentem, Indulgentiarum beneficium, quòd spectat ad pœnam Purgatorij, aliud non esse, quàm declarationem illius fructus, quem opus bonum ex se obtinebat ad eiusdem pœnæ remissionem. Atque hæc sententia concordabat cum ea, quam minus consultè dixerat Magister cum alijs Scholasticis; nimirum in foro Pœnitentiæ nihil aliud esse Absolutionem, nisi declarationem veniæ à Deo datæ ex vi perfecti doloris, quem pœnitens sibi inesse Sacerdoti confirmat. Propterea Lutherus hanc etiam doctrinam assumpsit: sed quoniam hinc oriebatur, Sacramenta nouæ Legis, cuiusmodi est Pœnitentia, verè gratiam non efficere, sed tantummodò significare, ideoque in hoc non excellere supra Legis antiquæ Sacramenta, hoc ipsum etiam Lutherus libenter admittit.

3 Ad hoc: quia vt Indulgentiæ possent à nobis impertiri defunctis, videbatur opus esse consensu in excipientibus tale donum: ideo Lutherus sedulo perquisiuit cunctas opiniones, quæ probabiles quæ improbables, quibus hunc nodum nequius implicaret. Ac primo quidem cum aliquibus consensit, * negantibus, eas animas de

In 4. Distinct. 20.
Quest. 1.
Art. 3.

* Dionysius
Carchusi-
nus, quem
postmodum
secutus est
Michael
Baius.

1518. sua salute certas esse: vnde arguebat, easdem non posse dono as-
sentiri, quandoquidem, an illius essent capaces, ignorabant; non
animaduertens, dum illæ non experiuntur se Deum odio habere,
fatis nosse, extra inferos degere, adeoque in tuto versari; nisi singa-
mus, eam cognitionem, quam in hac vita Fidei beneficio obtinue-
rant, amisisse. Propterea significauit, se propendere in aliorum sen-
tentiam, opinantium, eas animas interdum recusare huiusmodi le-
uamentum, vt in ipsis diuina Iustitia expleretur: perinde quasi ma-
gis in se amarent effecta Iustitiæ, quam Misericordiæ ex meritis
Redemptoris.

Tertiò: quoniam potissima causa, cur fidelium pietas conetur 4
opem ferre illis animis, est impotentia sibi metipsis opitulandi,
quippe sitis extra merendi statum: & hoc itidem negauit Luthe-
rus, affirmans ibi charitatem auferere; ac proinde par non esse,
vt fideles sibi bonum subtrahant, vt porrigant illi, qui melius pos-
set idem sibi comparare de suo.

Iam verò, tamen nonnullas ex dictis opinionibus tenuerit, vt;
significatum est, nonnemo Scholasticorum; tamen S. Thomas,
animaduertens absurdas inde manantibus, eas confutauit, & cum eo
communis consensus Doctorum maximi nominis; quorum do-
ctrinæ adhæserat iam Ecclesia tum in Concilio expressè, veluti in
efficacia nouorum Sacramentorum, ac speciatim Absolutionis in
Sacramento Pœnitentiæ; vt Florentinum declarauit: tum in Di-
plomatis, vsuque Pontificum, veluti in eo quod spectat ad Ecclesiæ
Theaurum, ac vim Indulgentiarum pro viuis ac defunctis; vt ap-
paret in celebri Constitutione Clementis Sexti. Eapropter Luthe-
rus admissus est non modò S. Thomam, communemque Schola-
sticorum consensum, sed Pontificis etiam atque Ecclesiæ auctori-
tatem, eiusque traditiones paruipendere.

Intellexit porrò, subtracto hoc fundamento corruere multa no-
stræ Fidei dogmata, quippe claris verbis à Sacris Literis haud ex-
pressa: ipse verò (vt solent qui iam æstuant ardore certaminis)
haud retraxit pedem, quin in peiorem nouandi exarsit cupidinem;
& quæcumque dogmata putauit aliunde probari non posse, im-
pudenter reiecit.

Deducebatur ex his, non esse in terris certum Sacræ Scripturæ
Interpretem, nullique obnoxium errori: vnde, ne fateretur Fide-
les temerè atque incertò credere, affirmat; sibi quemque interpre-
tem Dei esse, habentem pro certa suæ fidei regula diuinum affla-
tum, quem in semet experitur.

Huius-

- 7 Huiusmodi doctrina secum trahebat, negandam esse Romano Pontifici eam iurisdictionem, quam in Ecclesia vniuersa tamquam Christi Vicarius exercet; tamen nonnullis Principum molestam, existimantibus, tantumdem ipsorum detrahi potestati. Accedebat auaritas in iisdem potiundi amplis illis prouentibus, quos vel maiorum, vel subditorum suorum pietas Ecclesiæ donauerat, & quorum libera distributio penes Romanum Pontificem erat, tamquam penes Ecclesiæ Caput. Lutherus igitur consentaneo suæ doctrinæ, suiq; propositi consilio, cœpit concutere omnem auctoritatem Legum Canoniarum, & iurisdictionis Ecclesiasticæ, omnesq; Sacerdotiorum institutiones, seu merè Ecclesiasticas, seu etiam Religiosas.
- 8 Sed hæc illicia non erant populis accommodata, quibus vsui sunt immunitates illæ, quas secum affert Clericorum status, atque illi redditus, qui cum à Pontifice non possint sibi retineri, inter priuatos distribuuntur, ac plerumque inter vnus cuiusque Regionis populares. Vnde postea experimento compertum est, Prouincias ab Ecclesiæ obedientia subtractas, non idcirco pecuniosiores ditioresq; quàm antea fuerint euasisse. Et alioqui iucundum ac speciosum cuiilibet accidebat, eminere in Christiana Republica Aulam vniuersalem, quæ promiscuè fideles omnes complectatur, & absque multo Patriæ nataliumq; discrimine supremum Principem eligat, ac tot præterea Senatores regio in honore habitos à tam magna tamq; præcipua generis humani parte, præter innumerabiles Antistitum præfecturas, honorum ornamenta, Sacerdotiorumq; vectigalia: quæ omnia ibi dispersita recreant quamplures re, omnes spe; quæ forsitan inter mortales magis recreat quàm res ipsa, nobis penè exhibens delibanda ea bona, quæ maiora videntur ac dulciora animo concepta, quàm re experta.
- 9 Itaque quò populos alliceret, sine quibus Principum cuiilibet non plus inest virium quàm vni de populo, alià illecebrâ ad eos inescandos opus habuit. Ea verò fuit sensus licentia, abiectio metus gehennæ, & liberatio à moribus conscientia. Ad hoc aliquid vere conferebat indicata iam solutio à legibus Ecclesiasticis; non tamen satis erat, dum naturales ac diuinæ perstarent, duriores fortasse catenæ, & absque dubio maximè indissolubiles. Idcirco Lutherus eas etiam perfringere conatus est: cumq; in Epistola Pauli ad Romanos animaduertisset, argui ab Apostolo tam Iudæos quàm Ethnicos, quòd sibi salutem sempiternam pollicerentur merito operum, ad obseruandam siue scriptam siue naturalem legem exhibitorum,

1518. bitorum, monstratque neutros propriis viribus posse memoratas leges implere, animam verò iustitiam haud esse mercedem operis nostrà vi parati, sed fructum fidei nobis à Redemptore donatam; hæc verba inconditè accepit, docuitque præceptorum obseruantiam haud esse possibilem; opera esse ad salutem inutilia; solamque fidem sufficere: quamuis idem Apostolus in secunda memoratæ Epistolæ parte, pluribusque aliis locis bona opera, præceptorumque effectiōnem ardentèr inculcat, denuntiāns, eos qui vetita peragunt, cæleste Regnum haud ingressuros. Quoniam autem confidens animal homo est, ac libenter extollitur in temerariam fiduciam, fidemque tribuit facienti spem certam boni, desumpsit quædam eiusdem Apostoli dicta, vbi Christianos cohortatur, vt plurimum spei collocent in eius Domini ope, qui ipsos fide suâ illuminauerat: omisissique aliis verbis, quibus idem Paulus redigit in memoriam metum, quem quisque de suo statu coram Dei oculis debet concipere, pronuntiauit: Nobis firmitate Fidei credendum esse, diuinam gratiam nobis inharere.

Vltrà progressus, specie quidem quasi diuinæ misericordiæ omnia tribuenda censeret, sed re verà, quò omni onere curaque humanam ignauitiam liberaret; negauit in hominis anima esse vim efficiendi honestos actus, sed merè eos à diuina gratia excipiendi, non aliter quàm aqua calorem ab igne accipit; detorsitque ad huiusmodi sententiam varias Sacræ Scripturæ & Augustini assertiones, quibus dicitur, nos ex nobisipsis nihil posse; neque solum quod possimus, sed etiam quod operemur, Dei donum esse: quasi verò eadem locutio oppositum non conficeret. Quandoquidem si nos posse Dei donum est, ergo possumus: quòd si etiam Dei donum est nos operari, ergo reipsa operamur. Ita etiam dici solet, Quidquid possunt, & quidquid efficiunt corpora inferiora, cæli beneficium est: non quòd ea non sint effectrices causæ nouorum effectuum; sed quòd à cæli affectionibus excipiunt eiusmodi impulsione, vigorem, atque adiumentum, vt absque ipsis nihil efficerent, & nihil possent.

Opinionem iam indicatam, quæ tollebat è medio necessitatem operum à Diuinis legibus iniunctorum, quòd nimis incredibilis videbatur, studuit ille quodam mysterio mitigare; affirmauitque, ea opera in manu nostra non esse, propterea quòd Adami noxa liberum arbitrium nobis sustulerat: non quidem ad actiones ciuiles (quæ ratione humana commercia, leges pœnasque à Principibus profanis illatas illæsa seruabat) sed ad pietatis opera, atque animæ salutem.

saluti conducentia. Atque ut hanc doctrinam persuaderet, abusus est quibusdam effatis diui Augustini contra Pelagianos, peccatum originale negantes, arrogantisque naturæ viribus perfectam legis obseruantiam & salutem, statutam ceu suæ rationationis basi aduersus id quod Caietanus Cardinalis scripserat, hac asseritione: Tribuere exsuperantiam Augustini locutionibus in hæreticis impugnantis, idem esse, quod infirmare Ecclesiæ fundamenta contra Pelagium, & vniuersæ veterum Patrum auctoritatem. Cum ergo S. Augustinus dicat, sublatis per peccatum Adami iustitiæ originariæ donis, haud posse nos bene agere, nisi denuo nobis Deus opituletur gratiâ Redemptoris, & quidquid nos ex nobis, non verò ex vi gratiæ agimus, esse peccatum; docuit Lutherus, quodecumque nostrum opus reipsâ peccatum esse, sed à Deo pro sua miseratione, culpæ non assignari fidelibus.

1518.
In thesibus
defensis per
fidente Lu-
thero à
Francisco
Guntoro
Wittem-
bergæ an-
no 1517.
num. 1. 2.
& 3. in to-
mo 1. Ope-
rum Luth-
eri.

12 Sic itaque per ostentationem submissi gratiæ animi erga Deum, sublata ab homine omni facultate, adeoque omni debito recte agendi, perfregit molestissimos illos dentes, quibus seuera conscientia mortales arrodit; eademque operâ seipsum absoluit ab ea vitæ innocentia, ad quam alioquin ipsum adstringebat ratio personæ, quam agendam susceperat in hac scena, diuini interuentij: quam certe personam, nisi prius eâ opinione inductâ, retinere non potuisset absque sibilis theatri, vitam ducens inter petulantiam ac furorem animi exandescens, interque crapulam ac lasciuiam concupiscentis.

13 Quod autem hæc doctrina principiis rectæ Philosophiæ ex præscripto Aristotelis aduersabatur, tanti Philosophi existimationem euertere aggressus est, utpote multos errores contra Fidem scribentis: dissimulato discrimine inter ea, quæ protulit in medium Aristoteles tamquam dubitationi obnoxia, & per prolixam obscuramque argumentationem deducta, in quibus humanæ mentis imbecillitate nonnumquam labitur; & ea, quæ idem statuit tamquam positiones naturâ perspicuas, cuiusmodi sunt: Inesse nobis tam agendi libertatem, sine qua neque supplicia neque præmia mereremur, quàm innatam ad liberè agendum vim, sine qua actiones nec voluntariæ neque vitales esse possent.

Animos præterea addidit ad has doctrinas disseminandas temporis quædam conditio, quæ spem copiosæ messis augebat. Hæc fuit secta, quæ adhuc in propinqua Bohemia vigeat, Hussitarum, plures ex iam dictis erroribus asserentium; cum scilicet vi infinitis partibus maiore opus sit ad rem ex nihilo procreandam, quàm ex paruo propagandam.

Hæc

1518. Hæ igitur, quantum possumus assequi coniecturâ non vanâ, 14
 fuere causâ, cur Lutherus, in ludum fortuito ingressus, eâ in al-
 ueolo dispositione repertâ, latrunculos in hanc formam promo-
 uerit. Et quemadmodum ingens inde, tametsi damnosum lucrum
 prouenit, ita longè maius forsitan reportasset, nisi geminum ob-
 staculum offendisset. Alterum ex parte Dominantium, quippe qui
 animaduenterant, idem esse à Romani Pontificis obedientia se
 subducere, ac subditis exemplum præbere, quo se pariter ab ipso-
 rum Principum obedientia subducerent: tum ex eo quòd cuius-
 cumque Principis auctoritas in profanis haud nititur validioribus
 firmamentis diuturnæ possessionis, existimationisq̃ communis,
 quàm Romani Pontificis in rebus sacris. Quare dum alteram ipsi
 concuterent, docuissent alios de altera dubitare; tum quòd eâ
 persuasione sublatâ, quâ Monarchicum regimen à Christo insti-
 tutum putatur, cum hoc (saltem inter Ecclesiastica) sit perfe-
 ctissimum, multò sanè forius Monarchia depellitur à Dominatu
 profano, in quo eam rationes minùs validæ suffulciunt.

Alter obex, qui Lutheri progressus retardauit, fuit ex parte po-
 pulorum. Diffractâ siquidem vnitate Fidei, res in vnica sectiōe
 contineri non potuit, sed necessariò ferè in infinita diffracta. Et
 ratio in aperto est: nam sublatâ regulâ, vnica, certa, ac sensibus
 manifesta credendi, sed constituto pro regula impulsu interno;
 confestim necesse est, vt pullulent tot sectarum genera, quot ij
 sunt, qui arrogantes sibi aliquam ingenij præstantiam, persuasum
 habent, penes se esse clauem ad referendas arcanas cæli notas in Sa-
 cris Paginis exaratas. Profectò ablatâ per tam multiplicem par-
 tium diuisionem cuiuscumque sectæ vnitate, aufertur concordia ac
 firmitas, adeoque vis & veneratio. At verò Catholica Ecclesia
 regulam suprâ memoratam retinendo, atque ita concordiam & fir-
 mitatem, semper venerabilis præpotensq̃ perdurat.

C A P V T IX.

*Pontifex Lutheri causam Legato committit: & quid
 inter eos actum sit.*

HAud grauatè Pontifex annuit Frederici precibus de commit-
 tenda Lutheri causâ in Germania, quando præsentia ibi Le-
 gati opportunitatem suppeditabat, eundem causæ Iudicem con-
 stituendi; quod videbatur rerum conditionibus mirificè accom-
 modatum. Simul enim Principem obstringebat ad exequendam
 senten-